NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.
Rok VIII. Kraków, niedziela 19 kwietnia 1925 Nr. 38

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7. Nr. telefonu 279. — Konto czekowe P. K. O. w Warszawie Nr. 141,123 w Krakowie 400.030.
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione. Rękopisów redakcya nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada. Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Numeru 15 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł. 10·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·80
Na prowincyi: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·60
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·00, „ „ 21·00
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·10, wiersz. milimetr. 1-szp. Zł. 0·15, nadesłane Zł. 0·40, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0·75, gratulacye Zł. 8·—, inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% drożej.

Zwycięstwo demokracyi we Francyi

Kraków, 18 kwietnia

(K) „Le roi est mort, vive le roi" — można by powiedzieć na dzisiejszą wiadomość o utworzeniu przez prezydenta francuskiej izby poselskiej Pawła Painlevego nowego gabinetu. Wystarczy wskazać na Józefa Caillaux, jako ministra skarbu, Brianda jako ministra spraw zagranicznych, gubernatora Algieru Steega jako ministra sprawiedliwości, Monziego jako ministra oświaty, by utworzenie gabinetu przez Painlevego, który zatrzymał dla siebie prócz godności premiera także tekę ministra wojny, uważać za niezwykłe zwycięstwo kartelu stronnictw lewicowych.

Główną markę temu gabinetowi nadaje bez sprzecznie p. J. Caillaux, osobistość przez prawicę francuską bardzo znienawidzona. Ten, w dziejach parlamentaryzmu niebywały wprost tryumf dawnego banity politycznego jest dla wysondowania zasadniczych nastrojów Francyi bardzo znamienny. Musimy sobie jednakowoż przedewszystkiem uświadomić należycie znaczenie faktu, że na czele rządu staje Painleve, osobistość bardzo poważna, dawny minister wojny w gabinecie Ribota w pamiętnym roku 1917 a następnie przez kilka miesięcy sam szef gabinetu, poprzedzającego rządy „tygrysa" Clemenceau'a. Przypomnijmy sobie wreszcie, jak senat utrącił p. Painlevego przy wyborze prezydenta republiki francuskiej, dając pierwszeństwo kandydaturze więcej „umiarkowanego" p. Doumergue.

A przypominam te okoliczności z płodnego w czyny życia wielkiego uczonego i szczerego demokraty, byśmy sobie zdali sprawę ze zwycięstwa kartelu lewicowego. W podźwonnem prasy czterech stronnictw obecnej większości lewicowej odezwała się bardzo silnie nuta nietylko głębokiej wdzięczności dla p. Herriota, ale też gwałtowny ton protestu przeciwko wszelkim próbom rozbicia frontu demokracyi.

Odpowiedzią na te usiłowania jest utworzenie rządu p. Painlevego i połączenie w nim Brianda z Caillaux. Nie należy jednak gabinetu tego uważać za gabinet walki i radykalizmu polityczno-społecznego. Wejście do gabinetu najzwinniejszego współczesnego polityka francuskiego p. Brianda, który zwykle nie pali za sobą wszystkich mostów i przezornie zostawia sobie wygodną furtkę odwrotu, jest dowodem siły i trwałości, jeśli nie rządu p. Painlevego — to w każdym razie kartelu stronnictw lewicowych, zdecydowanych utrzymać za wszelką cenę wewnętrzną spoistość. Że sytuacya kartelu jest jeszcze bardzo silną, że nie ma zamiaru wcale wypuścić cugli z rąk o tem świadczyć może chociażby ocena sytuacyi, dokonana przez organ p. Milleranda „Aveniv", a kończąca się znamiennemi wielce słowami: „Kartel zamierza rządzić w dalszym ciągu. Nie chcemy oczywiście spierać się o ten przywilej. Trzeba, aby kartel rządził jeszcze'

Rozumie się, że rezygnacya tych stronnictw, które obaliły Herriota nie jest tak platonicznie bezinteresowną. Nie ulega bowiem najmniejszej wątpliwości, że pp. Millerand i Poincare chętnie by objęli natychmiast spadek po Herriocie, gdyby ...mogli. Na razie zachowują pozory rezerwy, by mieć zupełną swobodę podstawienia rządowi Painlevego przy pierwszej lepszej sposobności nogi, a na sposobność długo chyba czekać nie będą. Zanosi się więc na bardzo gorącą walkę, tembardziej, że nominacya p. Caillaux ministrem skarbu działać będzie na prawicę jak prowokacya.

Ale p. Caillaux znajduje grunt dostatecznie dla siebie przygotowany. Nie zamierza też bynajmniej wystąpić z żądaniami, któreby zdążały do zmiany zasadniczej polityki dotychczasowych rządów. Możemy przypomnieć jego mowę, którą przed miesiącem wygłosił na bankiecie prasy angielsko-amerykańskiej. W mowie tej, którą możemy uważać za preludyum poprzedzające powtórne wejście na arenę życia publicznego tego wybitnego męża stanu, podkreślił Caillaux, że był jednym z pierwszych twórców serdecznego przymierza z Anglią i że odnosił się tak samo serdecznie do Ameryki. Za dewizę postępowania obrał sobie słowa, wyrzeczone w Genewie przez delegata Francyi. Zabezpieczenie, rozbrojenie i arbitraż.

Chociaż te słowa odnoszą się wyłącznie do polityki zagranicznej, to mają jednakowoż znaczenie także dla polityki wewnętrznej i skarbowej. Najbliższem bowiem zadaniem Caillaux będzie zapobieżenie grożącej inflacyi i sanacya finansowa Francyi. Jeżeli się to zadanie uda, gabinet może mieć wszelkie widoki dłuższej trwałości. Gdyby zaś senat, czego spodziewać się należy, robił sanacyjnym planom rządu Painleve—Caillaux poważne trudności, uniemożliwiając w ten sposób realizacyę projektów odbudowy życia wewnętrznego, zaapeluje rząd najprawdopodobniej do opinii publicznej rozpisując nowe wybory. Nie możemy bowiem przypuszczać, by na dłuższą metę istnieć mógł konflikt między izbą poselską, a senatem. Pozostawiamy na boku wszelkie teoretyczne rozważania na marginesie tego konfliktu, jako ważnego przyczynku do „modnego" bardzo kryzysu współczesnego parlamentaryzmu, bo wierzymy głęboko w zdrowie i tężyznę Francyi, która wyjść musi obronną ręką z chwilowych opresyi.

Jakżeż komicznie przedstawia się prawicowa prasa polska, która lekkomyślnie zatańczyła z radości na wieść o obaleniu „żydo-masona" Herriota! Jak pociesznie wygląda to dodawanie sobie otuchy, że rząd p. Painlevego będzie tylko „przejściowym". Rozumie się, że „przejściem" do prawicy, za którą tak serdecznie tęskni nasza endecya. Czyż tak mało ma nasza prawica zaufania do żywotności Francyi, że przypuszcza, niejako petryfikacyę stanu ciągłych niepokoi i niepewności?

A może przenosi tylko żywcem nasz chaos wewnętrzny zagranicę i ogląda Francyę oczyma polskiego endeka, nie przyzwyczajonego do głębi odpowiedzialności, która tam na Zachodzie jest siłą czynną i twórczą?

Nowy gabinet we Francyi.

Painleve premierem i ministrem wojny. — Briand ministrem spraw zagranicznych. — Cailloux min. skarbu.

Paryż, 17. 4 PAT. Gabinet został definitywnie ukonstytuowany w składzie następującym:

Prezes gabinetu i minister wojny **Painleve**, minister **spraw** zagraniczych **Briand**, minister skarbu **Cailloux**, minister sprawiedliwości Steeg, minister oświaty **De Monzie**, minister spraw wewnętrznych **Schramek**, minister handlu **Chaumet**, minister kolonii **Hesse**. **minister** marynarki handlowej **Denielou**, minister marynarki **Borel**, minister rolnictwa **Durand** minister robót publicznych **Laval**, minister pracy **Durafour**, minister emerytur **Aleryot**.

Przynależność partyjna członków gabinetu

Paryż, 27, 4 PAT. Gabinet ma wnieść w piątek projekt utworzenia podsekretaryatu stanu prezydyum rady ministrów, przyczem na podsekretarza przewidziany jest George Bonnet. Nowy gabinet składa się z pięciu senatorów, 14 deputowanych i p. Caillouxa z poza parlamentu. Z punktu widzenia politycznego skład gabinetu jest następujący: 4 republikanie socyaliści, 1 socyalista niezależny, 12 radykałów socyalistów i dwóch członków grupy Louchera.

Pierwsze posiedzenie nowego gabinetu

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń, 17. 4 (D.) Z Paryża donoszą: Członkowie nowego gabinetu udali się dziś do prezydenta Republiki, gdzie premier Painleve przedstawił prezydentowi nowych ministrów.

Następnie odbyło się pierwsze posiedzenie gabinetu.

Stanowisko opozycyi

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń 17. 4 (D.) Z Paryża donoszą: Prasa opozycyjna zajmuje w licznych artykułach stanowisko wobec nowego gabinetu i nie przewiduje dłuższego istnienia, gdyż spodziewa się powstania w łonie gabinetu niesnasek zwłaszcza między Briandem, a Cailloux.

W kołach senatu panuje dla nowego gabinetu nastrój przychylny, gdyż w składzie jego widzą odpowiedni dobór silnych i zdolnych indywidualności. Zwłaszcza nominacya min. sprawiedliwości Steega wywołała zadowolenie.

* * *

Paryż, 17. 4 PAT. Jak donosi „Matin" nowy gabinet przedstawi się parlamentowi w poniedziałek.

Największy akt terroru w dziejach

Straszne skutki zamachu w Sofii. — 150 zabitych, 500 rannych. — Ranni ministrowie. Stan oblężenia w kraju.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń, 17 4. (D) Wczorajszy zamach w katedrze sofijskiej jest uważany za **największy akt terroru w dziejach**. Skutkiem eksplozyi zginęło dotychczas 150 osób, z pod gruzów katedry wydobyto 400—500 rannych. Zabici zostali dyrektor policyi w Sofii, burmistrz miasta, 6 generałów, 4 posłów, sekretarz prywatny prezydenta ministrów i ministra wojny.

Ranni między innymi są: Prezydent ministrów Zankow, minister wojny, Russow, Wołkow.

Połączenia telegraficzne i telefoniczne z Bułgaryą zostały przerwane, z kraju nie wolno nikomu wyjeżdżać bez specyalnego pozwolenia rządu, udzielanego tylko w bezwzględnie koniecznych wypadkach i to tylko cudzoziemcom.

Ulice Sofii przepełnione są wojskiem, żandarmeryą i uzbrojoną ochotniczą strażą obywatelską. Wszystkie ważniejsze punkty wojskowe są pod silną strażą. W całym kraju został ogłoszony stan oblężenia.

Wczoraj wieczór zotały dokonane jeszcze dwa dalsze zamachy, koło centralnego więzienia zastrzelony został pewien oficer i w miejscu, gdzie dokonano niedawno zamachu na posła prof. Milewa, został zabity pewien agitator polityczny.

Jak przypuszczają zamordowanie posła Georgiewa przez komunistów miało na celu **zebranie wszystkich dygnitarzy i polityków w jednem miejscu, ażeby w ten sposób móc dokonać wspólnego zamachu** na przedstawicieli obecnego rządu w Bułgaryi.

Zapowiadane przez komunistów na dzień 15 kwietnia zbrojne powstanie można z powodu zamachu w Sofii uważać za dokonane.

* * *

Sofia, 17. 4 PAT. O zamachu w katedrze sofijskiej nadchodzą dalsze wiadomości, które dowodzą, że zamach przybrał większe rozmiary, niż początkowo przypuszczano. Katedra zniszczona **eksplozyą** przedstawia straszny widok. Środkowa **kopuła** zawaliła się, tak że i południowa ściana kościoła zamieniona jest w rumowiska. Przed szpitale, które są zapełnione rannymi, schodzą się mężczyźni i kobiety w poszukiwaniu swoich krewnych. „Swobodna Riecz" ogłasza pierwszą listę zabitych i rannych. Pomiędzy zabitymi znajdują się wyżsi oficerowie i urzędnicy.

Sofia, 17. 4 PAT. Bułgarska Agencya telegr. Król Borys udał się po zamachu do katedry. Ludność witała króla owacyjnie. Stwierdzono, że maszyna piekielna wraz z zegarem byał umieszczona w wiązaniach dachu kościoła.

Wybuch rewolucyi komunistyczno-chłopskiej w Bułgaryi?

Wiedeń. 17 4. (D) Z Belgradu donoszą, że **w Bułgaryi wybuchła rewolucya komunistyczno-chłopska**. Wzdłuż linii kolejowej Sofia—Carybrodpowstańcy zajęli szereg miejscowości pod swoją władzę i przerwali komunikacyę kolejową.

Dalsze wiadomości z Belgradu donoszą, z Sofii, że **prezydent ministrów Zankow i minister wojny Russow są ciężko ranni i walczą ze śmiercią.**

(Ze względu na źródło jugosłowiańskie i na przerwane połączenie z Bułgaryą należy wiadomość tę przyjąć z rezerwą. — Red.)

Sprawozdanie sojuszniczej komisyi wojskowej o rozbrojeniu

Niemiec

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń. 17. 4. (D) Z Paryża donoszą: **Marszałek Foch nadesłał dziś Radzie ambasadorów sprawozdanie** międzysojuszniczej komisyi wojskowej w sprawie uchybień ze strony Niemiec w sprawie rozbrojenia.

Jak słychać sprawozdanie stwierdza uchybienia ze strony Niemiec zwłaszcza odnośnie do lotnictwa. W Berlinie dotychczas nie otrzymano urzędowego tekstu sprawozdania marszałka Focha. Na podstawie wyłącznie doniesień prasy paryskiej pisma berlińskie zwracają się przeciw elaboratowi międzysojuszniczej komisyi wojskowej.

Bawarscy ludowscy przeciw kandydaturze Hindenburga

(Telefonem od naszego korespondenta).

Berlin. 17 4. (D) Bawarska partya ludowa postanowiła nie głosować za kandydaturą Hindenburga na prezydenta Rzeszy.

Wśród robotników chrześcijańskich nastąpiło z tego powodu poruszenie, gdyż istnieje obawa, że uchwała bawarskiej partyi spowoduje rozpadnięcie się bloku prawicowego.

Dziś upłynął ostateczny termin składania kandydatur na prezydenta. Do głonej komisyi wyborczej wpłynęły trzy kandydatury: Hindenburga, Marksa i komunisty Thaelmanna.

Dwaj ministrowie angielscy w Palestynie

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 17 4. (M) Z Jerozolimy donosi **Żat**: Po dłuższym pobycie w Iraku i w **Bagdadzie** przybyli do Jerozolimy min. angielscy, **min.** dla spraw kolonii Amery i min. lotnictwa **Hoare**.

Obaj ministrowie zamieszkali w pałacu rządowym jako goście wys. kom. Herberta Samuela. **Wczoraj** wydał Herbert Samuel przyjęcie **na cześć gości**, w którem wzięli udział również przedstawiciele społeczeństwa żydowskiego i arabskiego.

Sir Guilbert Clayton ustąpił ze swego stanowiska

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń, 17. 4 (D.) Sekretarz rządu palestyńskiego sir Guilbert Clayton ustąpił ze swego stanowiska i wyjechał do Anglii.

Program finansowy Cailloux

Paryż, 17. 4 PAT. Cailloux przedstawił członkom stronnictw radykalno socyalistycznych środki które jego zdaniem należy zastosować dla przeprowadzenia uzdrowienia finansowego. Cailloux uważa, że wobec osiągnięcia równowagi budżetu należy zmniejszyć obciążenie skarbu i sporządzić ścisły inwentarz długów wewnętrznych i zewnętrznych Francyi. Należy również dokładnie ustalić wysokość długów międzysojuszniczych i postarać się o ich uregulowanie. Dalej uważa za konieczne zestawienie bilansu wydatków, które mają być poczynione na obszarach zniszczonych przez wojnę. Niezbędnem jest też ogólne **zesumowanie długów i rozpatrzenie możliwości ich redukcyi.** Cailloux mówił dalej, iż ponieważ budżet wydatków jest zrównoważony, można już przystąpić do stworzenia **systemu fiskalnego** opartego na **zasadach demokratycznych**, którego dążeniem byłoby umorzenie długu po przeprowadzeniu jego redukcyi. W zakończeniu Cailloux wspomina o **ofiarach** jakie będzie **musiał ponieść kraj** dla przeprowadzenia uzdrowienia finansowego.

Min. Skrzyński o rozstrzygnięciu Trybunału w Hadze

w sprawie gdańskiej.

Rozmowa z korespondentem Nowego Dziennika. — Trybunał haski nie załatwi sprawy definitywnie.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 17 4. (Sin) Korespondent Wasz miał sposobność zasięgnięcia informacyi u ministra spraw zagr. Skrzyńskiego w sprawie rozstrzygnięcia Trybunału w Hadze w sprawie gdańskiej. Min. Skrzyński oświadczył, że do dziś nie otrzymał żadnych informacyi o rozstrzygnięciu Trybunału w Hadze. Najprawdopodobniej wiadomości nadejdą jutro rano. W każdym razie nic należy oczekiwać definitywnego załatwienia sprawy. Zapewne Trybunał haski po sformułowaniu wątpliwości i pytań skieruje sprawę ponownie do Rady Ligi Narodów.

Herriot odbędzie podróż po Europie

Paryż, 17. 4 PAT. Jak się dowiaduje „Excelsior" Herriot zamierza odbyć podróż po Europie i Ameryce celem poznania opinii poszczególnych krajów w sprawach dotyczących aktualnych zagadnień światowych.

Polsko-grecka konwencya handlowa

Warszawa, 17. 4 Sin. W dniu dzisiejszym min. spraw zagr. Skrzyński i poseł gracki w Warszawie, p. Xydakis podpisali polsko grecką konwencyę handlową. Konwencya handlowa jest oparta na klauzuli największego uprzywilejowania.

O ożywienie polsko-węgierskich stosunków handlowych

Warszawa, 17. 4 Sin. Przybył tutaj poseł polski w Budapeszcie p. **Michałowski**. Celem przybycia posła Michałowskiego do Warszawy jest rozbudowa stosunków handlowych polsko węgierskich.

Nowy bank w Palestynie

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 17. 4 (M.) Z Jerozolimy donosi ZAT: Nastąpiło tu otwarcie banku „Hamizrachi". Kapitał zakładowy nowego banku wynosi 50.000 funtów angielskich. Między innymi subskrybowali większe sumy kapitaliści angielscy.

Ważna enuncyacya prof. dra Rapparda,

członka komisyi mandatowej przy Lidze narodów

o pracy syonistycznej w Palestynie.

W hotelu „Allenby" w Tel Awiwie odbyło się niedawno przyjęcie, urządzone przez absolwentów szwajcarskich uniwersytetów na cześć prof. Rapparda, członka komisyi mandatowej przy Lidze narodów. Na przyjęciu był obecny prof. Weizman. Prof. Rappard odpowiedział na mowy powitalne następującem przemówieniem:

Stoję przed wami, oszołomiony wrażeniami, doznanemi w Palestynie. Trudno jest Europejczykowi, który przybywa do Palestyny mówić o Palestyńczykach. Za wielką jest różnica między światem, z którego Europejczyk przybywa, a między tem, co tutaj znajduje. Tam jest wszystko trwałe, istniejące, podczas gdy tu jest wszystko nowe. Mówiliście panowie o Szwajcaryi i Palestynie porównując te dwa kraje. Jakkolwiek pochodzę ze Szwajcaryi, to jednak nie waham się stwierdzić, że znajdujecie się w lepszem położeniu, niż lud szwajcarski. Szwajcarya ma przeszłość poza sobą. Ciężar historyi gnębi ją. Wy natomiast macie jeszcze całą przyszłość przed sobą. Teraz stworzycie historyę.

Jako ekonomista nie jestem przesadnym w ocenie rzeczy. Muszę rozpatrywać sprawy raczej z realnej strony i z ich podstaw ekonomicznych a jako członek komisyi mandatowej jestem obowiązany wydać bezwzględnie objektywny sąd.

Z wrażeń, jakie doznałem w Erec Israel mogę wyróżnić szczególnie trzy.

1. Wielki nowy cud jaki napotyka ekonomista: Uważa się powszechnie, że człowiek ekonomiczny, homo economicus, dąży do tego, by przy minimum utraty energii osiągnąć maximum korzyści. Tego homo economicus uczyniliście w Palestynie nieszkodliwym. Mam wrażenie, że ludzie nie pracują tu dla największego zysku. Wyszukują dla siebie najcięższe prace w tem przeświadczeniu, że nie osiągną z nich środków do życia i czystego zysku. Ludzie tutejsi poświęcili życie pełne luksusu lub conajmniej komfortu w Europie i przybyli tutaj, by wśród ciężkich warunków w ubogim kraju, wśród nieuporządkowanych stosunków niezabezpieczających dobrobytu prywatnego życia żyć.

2. Drugie wrażenie to bezgraniczna cześć, jaką odczuwa się wobec olbrzymiego wkładu sił poszczególnych jednostek, jakoteż

ORGANIZACYI SYONISTYCZNEJ.

Ta pełna oddania praca jest poręką udania się waszego dzieła. Sukcesy polityczne prof. Weizmana są ugruntowane nie na armii i rowach strzeleckich, lecz na idei i sile przekonania, która jest mu właściwą. Kiedy mi dziś doniósł prof. Weizman, że udało mu się uzyskać 200 tysięcy dolarów na cele fakultetu matematyczno przyrodniczego Uniwersytetu Hebrajskiego zdawało mi się, że nie byłoby rzeczą dziwną, gdyby mu się udało całe bogactwo świata skupić na górze Skopus.

3. Uczucie poważania dla waszego materyału ludzkiego, tych młodych ludzi, którzy poświęcili świetne karyery w Europie i przybyli tu by ciężko i cierpliwie pracować. Niezawodnie można powątpiewać, czy uda się przez tych tylko ludzi kraj odbudować. Nasuwa się pytanie: Co stanie się, skoro ta młodzież będzie starszą i na skutek swej ciężkiej pracy znużoną? Lecz wątpliwości te znikają i odpowiedź na nie nasuwa się sama przez się, skoro widzi się tu ludzi, który mają poza sobą lata młodości a mimo wszystko, pracują z entuzyazmem i energią, widoczną tylko u młodych.

Czy dzieło wasze się uda? Bezsprzecznie istnieją pozytywne momenty, które potwierdzają to pytanie. Są jednakowoż problemy, które wzbudzają wątpliwości.

Pozytywne strony problemu są: a) idealizm, ogarniający wszystkie warstwy, b) zaufanie do przywódców, które przy dziele takiem, jak wasze jest konieczne. Nie widzę u was ani zazdrości, ani niechęci wobec przywódców organizacyi, ani intryg przeciw ich autorytetowi, co mogłoby osłabić organizacyę i sprowadzić jej upadek, c) dobry stosunek kierowniczych władz w stosunku do was.

Ten pomyślny stosunek zauważyłem nie tylko u Zarządu palestyńskiego, lecz także

W LONDYNIE I LIDZE NARODÓW.

Dr. Weizman powiedział w swem przemówieniu zwróconem do mnie o mandacie nad Palestyną, że jest to twardy kęs, który Liga narodów nie łatwo strawi. Tę ciężką potrawę podano jednakowoż Lidze Narodów z dobrą przyprawą, a tą jest sympatya dla narodu żydowskiego, który dąży do odnowienia podstaw samoistnego życia narodowego.

Oto są strony problemu, które dodają waszej idei wiary w jej urzeczywistnienie. Istnieje jednak niejedno, które wymaga przeciwstawienia się tej idei. Na ogół sprzeciwia się ona na pierwszy rzut oka praktycznemu rozsądkowi i logice życia. Jak jest możliwe by na starym wyschniętym pniu wyrosły młode, delikatne gałązki? Historya nie zna takiego przykładu by jakiś naród wrócił do pustynnego, opuszczonego kraju, aby go ożywić. Na ten zarzut należy odpowiedzieć: fakt, że się czegoś nie widziało nie jest jeszcze dowodem.

Czy widzieliśmy kiedyś coś podobnego, by martwy język powstał do nowego życia? Przed trzydziestoma, czterdziestoma laty nie można było uwierzyć by język hebrajski stał się z biegiem czasu językiem codziennego życia i językiem wiedzy a jednak cud ten stał się w naszych oczach. I cały naród żydowski otwiera własny

HEBRAJSKI UNIWERSYTET,

który tak z praktycznego punktu widzenia jakoteż z punktu widzenia logiki posiada w sobie coś godnego najwyższego podziwu. Żyjecie w tym małym kraju i tworzycie, zanim uczyniliście urodzajną skalistą glebę, przed uregulowaniem warunków życia Uniwersytet i to nie uniwersytet ludowy, któryby rozszerzał praktyczną wiedzę codziennego życia wśród ludu, lecz Uniwersytet, wyposażony

W LABORATORYA DLA NAUKOWYCH EKSPERYMENTÓW I BADAŃ.

I ten fakt jest dowodem waszej mądrości w postępowaniu do osiągnięcia celu i jego drogi, ponieważ zaczynacie najwyższym, najbardziej wartościowym i ciężkim czynem.

Im cięższym jest ciężar, który na siebie bierzecie, tem więcej sił i energii znajdziecie pośród was do osiągnięcia waszych zamierzeń i urzeczywistnienia waszych celów. Wkońcu godzi się zwrócić uwagę na nieurodzajność kraju. Kraj jest mały, ziemia jego kamienista. Czy ma naród, pragnący odrodzić się na takiej ziemi przyszłość? Wasze położenie jest pod tym względem może znacznie lepsze niż nasze w Szwajcaryi. My nie posiadamy wybrzeża morskiego, pokładów mineralnych kopalni nie mamy węgla, a jednak doszliśmy do znacznego stopnia rozwoju i to tylko i wyłącznie dzięki materyałowi ludzkiemu. I z tego punktu widzenia możecie z ufnością patrzeć w przyszłość.

Jako trzecią przeszkodę uważa się

KWESTYĘ ARABSKĄ.

Dr Glückson mówił o nierówności kulturalnej, jaka zachodzi między Żydami a Arabami i podkreślił że nie chcecie zniżyć się do poziomu Arabów, lecz pragniecie podnieść ich do poziomu waszej kultury. Jest możliwem, że Arabowie myślą tak samo o was. Także w Szwajcaryi, gdzie żyją trzy narodowości obok siebie, jest każda z nich skłonna uważać siebie za podstawę państwa i jej kulturę za najwyższą. W każdym jednak razie jest przychylny stosuuek Żydów do Arabów, jak zauważyłem przy wielu okolicznościach dobrym znakiem dla przyszłego rozwoju spraw.

Mam nadzieję, że przy waszem doświadczeniu znajdziecie drogę do zmniejszenia przeciwieństw i zwiększenia punktów stycznych, któreby umożliwiły owocne współżycie.

Na koniec kilka słów

O PATRYOTYZMIE.

Istnieje trudny i nietrudny patryotyzm. Dla tych którzy żyją w kraju, wydającym obfite owoce, gdzie ludzie nie muszą składać wielkich ofiar a życie płynie spokojnie i nie ma przeciwieństw między rasami i religiami — tam jest patryotyzm nietrudny. Cężki jest patryotyzm do kraju, który jak wasz jest jeszcze pustynny i opuszczony, gdzie ziemia wymaga od ludzi wiele pracy i trudu i wydaje mało owoców, gdy kraj zamieszkuje wiele szczepów i religij. Lecz im cięższe są warunki i większe ofiary, tem większą jest miłość do tego kraju ubóstwa i trudu. Nie oczekujcie spełnienia waszego celu w krótkim czasie nie wierzcie, że osiągniecie rychło wasz ideał. Nie!

NIE OSIĄGA SIĘ ŁATWO WIELKICH CELÓW.

Ideały nie urzeczywistniają się nigdy w zupełności. Zadaniem ich jest wskazywanie drogi i kierowanie działaniem i życiem ludzi. To będzie również

MISYĄ WASZEGO NARODOWEGO IDEAŁU.

Będziecie zawsze tylko u połowy drogi, powstaną zawsze nowe cele przed wami, nowe zadania wyrosną. Musicie czerpać siły z pośród was samych z waszej wiary i nadziei, byście nie ulękli się przeszkód, tylko odważnie przeciwstawili się nałożonym wam przez życie zadaniom.

* * *

Enuncyacya powyższa wybitnego członka Komisyi mandatowej Ligi narodów ma niezmierne znaczenie. Komisya mandatowa bowiem będzie miała jeszcze niejednokrotnie sposobność zająć się sprawozdaniem Żarządu palestyńskiego i skontrolować w pewnych szczegółach swe poglądy na pracę odbudowawczą Żydów w Palestynie. Entuzyastyczny głos prof. Rapporda świadczy przytem wymownie, że najlepszym rzecznikiem sprawy syonistycznej jest rzeczywistość palestyńska.

Piękna uroczystość ku czci Uniw. Hebr. w Nancy

Entuzyastyczny głos uczonego francuskiego o Erec Izrael.

(Od naszego korespondenta).

Nancy, w kwietniu.

Staraniem „Związku studentów żydowskich“ Nancy, odbyło się w dzień otwarcia Uniw. hebrajskiego uroczyste zebranie celem uczczenia tej epokowej chwili w dziejach narodu żydowskiego. Zebranie to odbyło się pod przewodnictwem dziekana wydziału agronomicznego na uniwersytecie w Nancy prof. dr. Edm. Gain'a.

W „Sali Wykładów Publicznych“ zebrało się o 8·30 w. około 200 osób, przeważnie studentów żydowskich. Przybył przewodniczący „Jeunesse Israelite“ organizacyi młodzieży żydowskiej we Francyi, wraz z sekretarzem. Przybył też z własnej inicjatywy profesor botaniki na „Faculte de Sciences“, prof. Friedel. — Przewodniczący prof. Gain zagaił zebranie i wygłosił dłuższą przemowę, którą publiczność przyjęła entuzyastycznemi oklaskami.

Prof. Gain oświadczył m. in.:

Jako gorący rzecznik powstania siedziby narodowej żydowskiej w Palestynie, czuje się zobowiązanym dać wyraz temu na tem zebraniu uroczystem. Palestyna żydowska ma swe uzasadnienie w zasadniczych prawach socyologii i historyi, oraz w ogólnem dążeniu narodów do pełnej swobody, od chwili kiedy rzucono hasło „praw człowieka i obywatela“. „Tak, duch żydowski ma także prawo posiadania ośrodka swego promieniowania“, mówi prof. Gain. „Gnębiony przez pierwiastki międzynarodowe zachował jednak czystość swej istoty, tak, że może spowodować odrodzenie języka i umysłowości żydowskiej. Prelegent przechodzi w krótkości dzieje myśli syonistycznej od czasów najdawniejszych, oraz dzieje udziału Francyi w popieraniu idei syońskiej. I dzisiaj mysl syonistyczna znajduje we Francyi osobistości sympatyków w różnych środowiskach. Wystarczy wspomnieć o takich jak Herriot, Bardeux Alb. Thomas, A. de Mourie, Gide, Seiguobos, Se'ailles.

Nowoczesny sposób kolonizacyi może osiedlić 6,000.000 Żydów w Palestynie, która to liczba Żydów, była za czasów rzymskich w kraju. Uniw. w Nancy — zakończył mowca — żywi nadzieję, że myśl francuska i sztuka francuska nie będą zaniedbane na Uniw. hebrajskim.

Następnie przemawiał prof. Friedel, który w słowach serdecznych wyraził swoje sympatye dla narodu żydowskiego i dla jego ruchu odrodzeniowego; Mowca zakończył po hebrajsku słowami pierwszego psalmu: „Szczęśliwy ten kto pragnie wiedzy i dla niej swe dnie i noce poświęca“, przesyłając uniwers. hebrajskiemu swe najszczersze życzenia. — W imieniu Żydów palestyńskich, obecnie w Nancy, przemówił p. Charan, w jez. hebrajskim w imieniu organ. syonistycznej, p. Feldstein, który swym ładnie ujętym referatem wyróżniał się. Następnie przemawia p. Godchot, w imieniu młodzieży żydowskiej w Nancy. Ostatni przemówił p. Rieder, po hebrajsku w imieniu „Związku Studentów Żydowskich“ w Nancy. Przewodniczący odczytuje tekst telegramu, który ma być przesłany Uniw. w Jerozolimie; publiczność powitała to frenetycznemi oklaskami. Po odśpiewaniu „Hatikwy“ przewodniczący rozwiązuje zebranie które zostawiło miłe wspomnienie u każdego z uczestników.

M. Rosenberg.

Obchody z okazyi otwarcia Uniw. Hebr. na prowincyi

SANOK.

Dzień otwarcia Uniwersytetu Hebr. był w naszem mieście nader uroczyście obchodzony. Dnia 2 kwietnia przedpołudniem odbyło się nabożeństwo w głównej synagodze, na którem przemawiał prezes naszej gminy izrael. Dr. S. Ramer i w słowach pełnych entuzyazmu wyraził radość całego żydostwa i świata naukowego z powodu otwarcia Wszechnicy hebr. w Jerozolimie. Komitet pod przewodnictwem Dra S. Ramera zarządził iluminacyę i przerwanie pracy w godzinach nabożeństwa. Młodzież szkolna, chalucim, szomrim i inne organizacye w barwach narodowych ugrupowały się w pochód zorganizowany przez prof. J. Appla. Na ulicach miasta odbywała się zbiórka na cele kulturalne żyd.

Popołudniu przemawiał Dr. Richter z Przemyśla na temat znaczenia U. H. w Jerozolimie. Wieczorem tegoż dnia urządziła szkoła hebr. pod kierownictwem Dra I. Nehmera i prof. J. Appla wieczór hebrajski z uroczystym programem; na tem uroczystość zakończono.

NIŻANKOWICE.

Z okazyi otwarcia U. H. w Jerozolimie odbyła się w sali „Proświty“ uroczysta akademia, urządzona staraniem „Hatchiji“. Obraz Herzla bogato ozdobiono kwiatami. Dwunastoletnia Wallachówna zadeklamowała wiersz Czernichowskiego „Ani maamin“. Licznie zebranych gości przywitał w języku hebr. i polskim p. Rosenfeld — następnie przemawiali o historyi i znaczeniu U. H. p. Katz po polsku i p. M. Wallach po hebrajsku i żydowsku. Po odśpiewaniu kilku pieśni hebrajskich przez chór, dyrygowany przez p. Goldberga, odegraną została po raz pierwszy w naszem miasteczku, jednoaktówka hebrajska pt. „Chewlej Masziach“ przez pp. Goldreicha, Dreimana, Spatzównę i Liskowaterównę. Uroczystość zakończyła się odśpiewaniem Hatikwy.

KUPON Nr. 19

dla konkursu **„Łamigłówki“**

Nowego Dziennika

Ze sportu

PO GOŚCINIE drużyn czeskich i niemieckich, spotka się „Cracovia“ w dniach 18 i 19 bm. tj. w sobotę i niedzielę z drużyną węgierską „Budapesti II. ker. Torna es Vivo Egylet“, popularnie zwaną w II. ker. Drużyna ta, zajmująca po MTK., FTC i Vasasu 4 miejsce w mistrzostwie Węgier, posiada w swem gronie szereg reprezentatywnych graczy, z których bramkarz Neukaus znany jest w Krakowie z zawodów Węgry—Polska (2:0). To też gra tej drużyny ma wszyskie cechy doskonałości, jakiemi szczycą się czołowe kluby węgierskie, co tak spopularyzowało u nas węgierski sport piłkarski. Poza tem zawody te dadzą możność oceny różnicy gry „węgierskiej“ i „czeskiej“ a więc dwu przodujących w Europie środkowej Związków piłkarskich.

Zawody odbędą się na boisku „Jutrzenki“ w sobotę o godz. 4·45 pop. w niedzielę zaś o godz. 4 pop.

Wobec wyjazdu Makkabi do Lwowa, na zawody z Czarnymi, zawody te będą bezkonkurencyjne.

* * *

Z DNIEM 20-go KWIETNIA br. rozpoczyna Sekcya Hippiczna Ż. K. S. Makkabi w Krakowie lekcye jazdy konnej Pań i Panów na ujeżdżalni przy ul. Koletek. Lekcyi udziela się indywidualnie i zbiorowo. Na życzenie zamknięte kółka.

Równocześnie zostaje uruchomioną wypożyczalnia koni wierzchowych.

Przy zgłoszeniach zbiorowych oraz dla młodzieży kształcącej się zniżki.

Informacyi udzielają oraz zgłoszenia przyjmują Dr. H. Kleinhandler, Floryańska 44, i Al. Choczner, Jasna 2.

WĘDRÓWKA PO KINACH KRAKOWSKICH.

Jestem w prawdziwym kłopocie. Moja 10-letnia przyjaciółka żąda stanowczo, bym dzisiejszą wycieczkę zaczął od Harolda Lloyda, a 20-+? letnia utrzymuje uporczywie, że od kiedy się wdaje z tą czupurną małą „smarkatą“ kobietką, dostałem „fioła“. Oto w „Uciesze“ gra sama Pola Negri, a ten waryat wciąż tylko marzy, gada, majaczy, nudzi, zachwyca się, jakimś tam Haraldem! Czyż Harald ma jakieś toalety z crepe georgetty koloru teracotty o głębokiem wcięciu? Czy ma może płaszcz gronostajowy podbity kretami? Albo przewiewne, przejrzyste, delikatne desous? Nie trzeba być istnym waryatem, by zacząć swą tygodniową pogawędkę o kinach jakimś linoskoczkiem.

A mała moja przyjaciółka zaciskała piąstki z wielkiego oburzenia i ze łzami w oczach cisnęła pogardliwe słowo: Modna dama, strojnisia!! Uścisnąłem ją serdecznie, spłakałem się jak bóbr ze wzruszenia i zaczynam od — Harolda. Bo przedewszystkiem przepadam szalenie za filmami, które są urzędowo dla młodzieży dozwolone. Są to czyste, niezaczadzone, pełne dziwnych przygód i mocnych kinowych emocyi obrazy. Jakąż więc satysfakcyę mieliśmy ja i moja mała przyjaciółka w tym tygodniu, ponieważ aż trzy mogliśmy oglądać filmy.

A więc na pierwszy ogień idzie Harald Lloyd w „Nowościach“ jako doktor Jack. Nie jest najlepszy z kawałów tego prawdziwego siewcy wesołości, ale nawet średni film Haralda drga dynamiką wesołości, ruchu i pomysłowości konceptów. Nudnego względnie nużącego Haralda jeszcze nie widziałem. Nie dziwota więc, gdy z kina „Nowości“ wyszła moja „banda“ podniecona, roześmiana, pełna animuszu i radości życia, ciągle sobie przypominaliśmy pojedyńcze epizody. Przez cały wieczór straszyier ludzi cichym uśmiechem, bo ni stąd ni zowąd wypłynęły z pamięci twarze graczy, których Lloyd wziął na kawał. Zrozumiałem też swoją młodą przyjaciółkę, gdy mi poważnie oświadczyła że chciałaby mieć takiego męża jak Harald. Zaśmiałem się znowu do siebie niesamowicie, bom sobie przedstawił, jak Harald wywraca koziołki ze swoją żoną, albo jak mu to się znudzi, potrafi się wydrapać na 24-te piętro i stamtąd rzuci się żonie w objęcia.

Na drugi dzień odwiedziliśmy Wesołków Pata i Patachona, którzy zjechali do kina teatru „Sztuka“ na gościnne występy. A chociaż kochani moi przyjaciele trzymali się również za brzuchy z obawy, by im nie odleciały z powodu ciągłego wstrząsu, nie mogłem tym razem towarzyszyć im w tej wycieczce do krainy humoru. Bo Pat i Patachon są śmieszni tylko swoją osobą, nie wysilając się na żaden pomysł, nie natężając się na żaden kawał. Wystarczy na nich się popatrzeć a człowiek, chociażby myślał tylko ciągle o swych wierzycielach lub dopiero co się ożenił musi się śmiać. I pomyślałem sobie, jak mało potrzeba, by zrobić bajeczną karyerę. Szukałem też między swymi przyjaciółmi długiego, chudego jak tyka ze straszliwymi wąsikami jegomościa, którego bym mógł skojarzyć z baryłkowatym, pękatym, przysadkowatym jakimś Patachonem. Znalazłem wprawdzie między swemi przyjaciółkami potężnych rozmiarów baryłkę, ale zabrakło mi ostrego jak wyrzut sumienia Pata. I tak skończył się mój cudowny sen o karyerze impresarya. A zresztą musiał się ten zamiar rozbić, ponieważ nie miałem tylu pięknych ludzi, którzyby mogli grać do spółki z Patem i Patachonem mojego wyrobu. Bo Pat i Patachon są to chytrzy wielce ludzie. Dobierają sobie ludzi o bardzo pięknej, dystyngowanej wprost powierzchowności, by skorzystać z prawa kontrastu.

Nie mogłem tych rozmyślań do końca doprowadzić, gdyż na trzeci dzień oglądaliśmy filmowy „Grand- Guignol“ z Harry Peelem. Zadziwiający, jest ten „Człowiek bez nerwów“. Jest to istny szczyt sensacyi filmowej, chociaż musimy wiele tych ścinających krew w żyłach efektów położyć na karb udoskonalonej techniki filmowej. Nadzwyczaj interesującą jest gonitwa aeroplanów za balonem, którego poszukują piloci zapomocą reflektorów, przedzierających się przez gęste zwały czarnych chmur. Tylko niech się ten „człowiek bez nerwów“ na miłość Bo-

KRONIKA.

Kraków, 18 kwietnia

— **AKCYA SZEKLOWA.** Dziś w sobotę, 18 bm. o godzinie 6 wieczorem odbędzie się w lokalu stow. Przedświt-Haszachar Zebranie młodzieży, na którem referować będzie p. Dr. Herschdörfer, na temat „Akcya szeklowa wobec zbliżającego się Kongresu XIV".

— **NOWE NABYTKI MUZEUM NARODOWEGO.** W ostatnim czasie Muzeum Narodowe w Krakowie uzyskało kilka bardzo cennych nabytków. I tak p. Feliks Jasieński, który ma możność nabywania dzieł sztuki drogą wymiany za okazy ze swoich zbiorów przysporzył Muzeum Narodowemu dwa wspaniałe wazony olbrzymich rozmiarów (wysokość ponad 1 metr), pochodzące z dawnej fabryki polskiej, a sporządzone dla króla Stanisława Augusta. Wazony wykonane są z fajansu i ozdobione kwiecistym motywem z niebieskim odcieniem. Muzeum Narodowe powiększyło również kolekcyę pasów polskich, która w ten sposób stała się najliczniejsza i najcenniejszą z pośród wszystkich muzeów w kraju. Wreszcie nabyło Muzeum piękną skrzynię polską, wyprawową, bogato malowaną, pochodzącą z końca XVI-go wieku. Na skrzyni widnieje herb „Jastrzębiec". Wszystkie nowe nabytki umieszczone zostały w sali tzw. Langerówce.

Zaznaczyć należy, że krakowskie Muzeum Narodowe w przeciwieństwie do muzeów w Warszawie, Poznaniu i Lwowie rozporządza tak szczupłemi funduszami, że nie starczą one na żadne poważniejsze zakupy. Jest to wielką szkodą dla Muzeum szczególnie w obecnym okresie, gdy wiele osób pozbywa się masowo i po niskich cenach dzieł sztuki, które zamiejscowi kolekcyonerzy wywożą z Krakowa, częstokroć zagranicę. Gmina m. Krakowa powinna wzorem innych miast przeznaczyć odpowiednie fundusze na zakupno dzieł sztuki dla Muzeum Narodowego.

ga nie kocha! Miłość jest bowiem sprawą nerwów, grą wyobraźni, upiększającej życie, bolesnym żarłem serca. A Harry Peel nie nauczył się dotychczas całować. Kto wie, czy rzetelny całus nie jest równocześnie dziełem wyrafinowanej sztuki? Czasem mi się zdaje, że o wiele łatwiej jest wzlecieć balonem w obłoki niż umiejętnie wyczerpać wprost metafizyczną rozkosz całusa.

Pojęła tę sztukę całowania się Pola Negri, jedyny może między gwiazdami prawdziwy talent erotyczny. Ba, doprowadziła tę sztukę do maestryi i — przesady. Gra jej chce być żywiołową, a jest tylko wielką sztuką, przyczem niepozwala nam na moment zapomnieć, że mamy tu do czynienia z teatrem. Tylko te filmy z apaszami i szlachetnymi prefektami policyi stają się tak nudne jak wstępny artykul poważnego dziennika! Są to filmy ociekające wprost moralnym sentymentalizmem. Czyż nie macie wrażenia, że gdyby apasze nie istnieli, stworzyliby ten typ przedsiębiorcy kinowi? Tyle w całości jest utartego konwencyonalizmu, tyle umówionej dzikości, przysłowiowego już szarpania nerwów zblazowanej publiczności, która za wszelką cenę chce przeżyć jakiś wstrząsający dreszczyk! A przecież Pola Negri cieszy się większem powodzeniem niż Harald Lloyd! Ale ja i moja 10-letnia przyjaciółka dochowamy wierności naszemu kochanemu Lloydowi!

Moassi.

Wobec nowych obostrzeń paszportowych w stosunku do kupców i urzędników.

Izba handlowa powinna sprawą tą się zająć.

Wiadomości o dalszem ograniczeniu w wydawaniu paszportów ulgowych dla kupców i przemysłowców, którą podaliśmy we wczorajszym numerze naszego pisma, wywołała wprost konsternacyę w odnośnych sferach. Zarządzenie bowiem, żeby kupcy, którzy przecież reprezentują głównie gospodarstwa prywatne, otrzymywali paszporty tylko w wypadkach interesu publicznego lub państwowego, równa się w praktyce niemal z zupełnem zniesieniem paszportów ulgowych dla kupców. Cóż to znaczy „interes publiczny lub państwowy"? Pojęcie to jest tak elastyczne, że można w nie włożyć niemal wszystko i nic. Jak słyszymy, tylko transakcye, które mają na celu sprowadzanie sarowców mają zasługiwać na paszport ulgowy. Inne nic.

Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie powinna jako reprezentantka ogółu przemysłowców i kupców zająć się bliżej tą sprawą i przedstawić rządowi cały, obraz klęski i szkód, jakie sprowadza ostatnie zarządzenie Ministerstwa.

Sejm na najbliższem swem posiedzeniu zapewne również zajmie się tą sprawą. Koło Żydowskie jak wiadomo, jeszcze przed feryami wniosło interpelacyę w tej sprawie.

„Prośba" rządu do nrzędników, by wstrzymali się od wyjazdów za granicę — równa się oczywiście również eufemistycznie zakazowi.

Jest to wogóle specyalnością taktyki premiera Grabskiego, by drogą zarządzeń wykonawczych ogałacać ustawy z wszelkiej treści i uczynić je — nieistniejącemi.

Kontrola nad kontrolą

Delegat Izby skarbowej kontroluje klauzule inspektoratów skarbowych na świadectwach niezamożności!

Od dnia wczorajszego urzęduje w województwie krakowskiem delegat Izby skarbowej p. Czernecki celem kontroli klauzul, udzielanych przez inspektoraty skarbowe na świadectwach niezamożności, dołączonych do podań o paszporty ulgowe. W myśl ostatnich przepisów ministerstwa, osoby starające się o paszporty na wyjazd zagranicę w celach leczniczych lub familijnych muszą jak wiadomo prócz innych załączników, mieć świadectwo niezamożności, potwierdzone przez magistrat, parafię (lub gminę wyznaniową), posterunek policyi a nadto przez właściwy inspektorat skarbowy.

Cel ustanowienia kontrolora klauzul inspektoratów jest aż nazbyt przejrzysty. Chodzi o „urwanie" jeszcze pewnej ilości paszportów tym szczęśliwcom, którzy zdołali uzyskać zaświadczenie niezamożności aż od czterech władz!

Podziwiać zaprawdę należy precyzyę, z jaką p. Grabski zacieśnia pętlę paszportową na szyjach obywateli. Może wkrótce przybędzie do Krakowa wysłannik ministerstwa skarbu dla skontrolowania delegata Izby skarbowej, badającego klauzule inspektoratów skarbowych?!...

Liczba bezrobotnych w województwie krak. zmniejsza się

Stan bezrobocia w województwie krakowskiem w miesiącu marcu br. uległ bardzo nieznacznej poprawie. Podczas gdy w lutym br. liczba bezrobotnych na terenie województwa wynosiła 6388, to w marcu spadła do 6089 osób. Według gałęzi przemysłu statystyka bezrobotnych przedstawiała się w marcu następująco: hutnictwo 179, robotnicy naftowi 165, tekstylni 15, chemiczni 21, budowlani 708, ceramiczni 264, górnicy 1952, skórnicy 19, metalowcy 775, drzewni 230, odzieżowi 61, rolni 213, pracownicy umysłowi 641, inni kwalifikowani 198, niekwalifikowani 648. Cyfry te nie obejmują robotników strejkujących.

W miesiącu marcu br. fabryka bielizny i trykotaży w Podgórzu wypowiedziała pracę 67 robotnicom. Zakład umundurowania wojskowego, który również miał zredukować liczbę personalu, pracuje dotąd bez ograniczenia.

W sprawie afery P. K. O. ma być oskarżonych 40 osób.

Prokuratura krakowska odesłała wczoraj z powrotem do sądu okręgowego karnego akta w sprawie afery P. K. O. na tle kradzieży materyałów budowlanych. Sędzia śledczy ma uzupełnić akta na podstawie dodatkowych przesłuchań szeregu osób, wmieszanych w tę aferę. Po uzupełnieniu śledztwa akta przesłane zostaną z powrotem do prokuratury, która przystąpi do wygotowania aktu oskarżenia, mającego objąć winę około 40 osób.

— **ODROCZENIE TERMINU STAWIENNICTWA GRECKO-KATOLICKICH I PRAWOSŁAWNYCH REZERWISTÓW.** Ministerstwo spraw wojskowych zarządziło ze względu na święta Wielkanocne grecko-katolickie i prawosławne przesunięcie stawiennictwa na ćwiczenia rezerwistów obu tych wyznań z dnia 20 kwietnia na dzień 22 kwietnia br.

— **GRY I ZABAWY DLA MŁODZIEŻY** w parku dra Jordana rozpoczną się we czwartek, dnia 30 kwietnia br. Zbiórka młodzieży przed pawilonem o godz. 4.30 popołudniu. Wpisy przyjmuje kancelarya parku w pawilonie na lewo od dnia 27. bm. (poniedziałek) od godziny wpół do 4 do 6 popoł.

— **NOWE PRZEPISY O WOZACH JEDNO DYSZLOWYCH.** Magistrat wydał rozporządzenie znoszące dotychczasowy przepis o obowiązku prowadzenia konia za uzdę przy wozach jednokonnych i jednodyszlowych. Natomiast w myśl rozporządzenia tego woźnice wozów jednokonnych i jednodyszłowych obowiązani są używać jako uprzęży jedynie chomonta. Przy wozach tych ma być naszelnik łańcuchowy lub rzemienny i musi być przytwierdzony do chomonta, a nie może być nakładany luzem na szyję konia. Dyszel ma być przypięty do kleszczyny chomonta zapomocą rzemienia nie dłuższego nad 40 cm., który ma być przymocowany na dyszlu przy tzw. klamerce. Dyszel nie może wystawać przed piersi konia ponad 70 cm. Uprząż musi mieć podogonie; używanie jednego lejca, tzw. powódka jest zakazane. Wozy nie odpowiadające wymogom powyższym nie będą dopuszczone do komunikacyi w mieście. Wozy jednokonne i jednodyszlowe muszą jechać stępa w obrębie śródmieścia oraz przez zlice, okalające planty miejskie tudzież przez ulice, przez które prowadzi tor kolei elektrycznej.

— **CENY NA TARGU WCZORAJSZYM** były następujące: Nabiał: 1 litr mleka zbieranego 25 do 30 gr, niezbieranego 35—40 gr, śmietany słodkiej 60 70 gr, kwaśnej 1.60—2 zł, 1 kg masła 4,50—5 zł, sera 1—1.20 zł, jaja kopa 6.50—7 zł, sztuka 11—12 gr. Drób: Kury 4—7 zł, kurczęta para 5—7 zł, kaczki 5—7 zł, gęsi 6—14 zł, indyki 15—20 zł, indyczki 12—14 zł. Jarzyny: 1 kg. ziemniaków 13—14 gr, buraków 16—20 gr, marchwi 16—20 gr, pietruszki 80 gr do 1.20 zł, czosnku 3—4 zł, kapusty 70 gr, kapusty kiszonej 80 gr. kalarepy 30—45 gr, włoszczyzny 1—1.50 zł, chrzanu 1 kg 1.50—3 zł. kalafiory za sztukę 1—3 zł, główka sałaty 15 do 30 gr.

— **ECHA POŻARU NA LOTNISKU RAKOWICKIEM.** Jak słychać, śledztwo wojskowe w sprawie pożaru na lotnisku rakowickiem, gdzie spłonęło 5 samolotów wraz z hangarem, dobiega końca. Sędzia śledczy przesłuchał około 80 osób wojskowych i cywilnych celem ustalenia przyczyny pożaru. Dochodzenia pro-

wadzone są w kierunku stwierdzenia, czy pożar powstał na skutek akcyi antypaństwowej, czy też był dziełem przypadku. W aresztach wojskowych zatrzymany jest nadal 1 sierżant i szer. Krawczyński z 2 pułku lotniczego; resztę osób aresztowanych po pożarze wypuszczono na wolność.

— TAJEMNICZE ZAGINIĘCIE WARSZAWSKIEGO ADWOKATA. Organa policyjne poszukują zaginionego niejakiego Stanisława Bocheńskiego, adwokata, urzędnika hamburskiej firmy „Colaro“, zamieszkałego w Warszawie przy ul. Furmańskiej l. 6; który wyjechał z Warszawy do Poznania, Łodzi, Winnik i Krakowa w dniu 18 II. br. celem zbadania przybyłych transportów tytoniu z Hamburga i Bułgaryi dla Państwowego Monopolu Tytoniowego. Jak się przekonano, przybył on tylko do Krakowa, skąd został wymeldowany i od tego czasu ślad o jego pobycie zaginął.

Rysopis: lat około 46, wzrost mały, barczysty, ciemny szatyn, twarz okrągła, krótkowidz w binoklach, wąsy duże ciemne, ubrany w raglan ciemno-szary i ubranie marynarkowe granatowe.

— UTOPIŁA WŁASNE NIEMOWLĘ. Dnia 14 bm. wieczorem Genowefa Kosydor (lat 20) rodem z Chechel, pow. Ropczyce, służąca, zamieszkała w Krakowie rzuciła swoją 8-dniową córeczkę Helenę, szczelnie owiniętą w pieluchy do Wisły. Zwłoki wydobył nazajutrz strażnik rybacki Malec obok stacyi kolejowej Grzegórzki. Kosydorównę aresztowano i odstawiono do sądu okręgowego karnego.

— MŁODOCIANI WŁAMYWACZE. Pod zarzutem włamania do składu naczyń kuchennych Zacharyasza Bosaka przy ul. Bawół l. 3 aresztowała policya: N. Jędrzeszaka (lat 18), Dąbrowę Mieczysława (lat 14), Leśniaka Franciszka (lat 13), Barana Józefa (lat 15) i Filipowicza Wład. (lat 14) wszystkich z Krakowa. Aresztowanych odstawiono do aresztów sąd.

Odezwa.

Wydział Stowarzyszenia Zakładu wychowawczego Sierót żyd. w Krakowie przy ul. Dietlowskiej l. 64 zawiadamia P. T. Członków Stowarzyszenia oraz wszystkich, którym zależy na tem aby biedne opuszczone sieroty nie powiększyły szeregu przestępców lecz wychowały się na pożytecznych członków społeczeństwa, że pierwsza tegoroczna Zbiórka na rzecz Zakładu Wychowawczego Sierót odbędzie się we wtorek dnia 21 kwietnia 1925.

Od wyniku tej zbiórki zależeć będzie dalszy 6-cio miesięczny byt naszej instytucyi, albowiem z powodu krytycznego czasu dobrowolne datki do Kasy Zakładu nie wpływały ostatnio prawie wcale, a wkładki miesięczne nielicznych Członków bezwarunkowo nie wystarczą na pokrycie bieżących wydatków.

Jak już prasa o tem w swoim czasie doniosła, należy Zakład nasz do pierwszorzędnych Instytucyi o czem zresztą mieli sposobność P. T. Członkowie niejednokrotnie przy zwiedzaniu Zakładu, jak również ostatnio podczas wieczorów Sederowych naocznie się przekonać i wielką byłoby szkodą, gdyby Instytucya z powodu braku funduszów nie mogła dalej swego zadania spełniać.

Wydział przy tej okazyi zwraca się z gorącą prośbą do Wszystkich P. T. Członków społeczeństwa, aby bez różnicy płci zechcieli dobrowolnie się opodatkować na rzecz Zakładu i przystąpili do Stowarzyszenia Zakładu w charakterze Członka czem umożliwią dalszy rozwój Instytucyi a w przyszłości nie będzie zmuszony Wydział na drodze zbiórek ulicznych zbierać funduszów na cele utrzymania Zakładu. Zanim jednak to nastąpi, apeluje podpisany Wydział do Wszystkich P. T. Członków Społeczeństwa, aby bez różnicy stanu każdy w dniu zbiórki tj. 21 kwietnia 1925, złożył dobrowolnie datek na ręce Czcigodnych Pań, które pojmując wzniosłe zadanie Instytucyi podjęły się trudnego zadania zbierania datków przy stolikach.

Przystąpienie do Stowarzyszenia Zakładu Wychowawczego Sierót żyd. w charakterze członka zgłaszać należy u P. T. Pań przy stolikach lub w Dyrekcyi Zakładu w godz. urzędowych między 1—7 wieczrem. Nr. telef. 4079.

W Krakowie, dnia 18 kwietnia 1925.

sekretarz	przewodnicząca
Dr Maurycy Epsteiu	Róża Rokowa
Samuel Lebenheim	Dr med. Rafał Landau
zast. przew.	zast. przew.

Z sali koncertowej.

CHÓR UKRAIŃSKI.

Produkcye tego fenomenalnego, aczkolwiek niewielkiego zespołu męskiego wprawiły w zdumienie skromną ilość słuchaczów; szkoda, że szersze koła publiczności nie słuchały tego śpiewu, nieustępującego żadnemu chórowi słyszanemu w Krakowie. Przedewszystkiem imponuje wielki, olbrzymi wprost repertuar, aczkolwiek znów jednostronny, narodowy, który tu zapełnił trzy koncerty, a we Lwowie pono aż ośm, przyczem podkreślić należy że chór śpiewa wszystko napamięć. Następnie zachwyca piękne brzmienie głosów, szczególnie cudownych basów o wielkiej potędze i nad wyraz dźwięcznym metalu (pierwszy na lewo w II rzędzie wprost kontrabasowy), nadających zespołowi wyjątkowy blask i świetną barwę tem więcej, że ustawienie chóru odmienne niż zwykle (nie najlepsze — drugie tenory na lewo, pierwsze na prawo, wszystkie basy w środku) koncentruje dźwięk w środku, najsilniejszym liczbowo w stosunku do podzielonych tenorów. Intonacya wzorowa, dynamika zrównoważona i wirtuozwska (nagłe zmiany siły w tymsamym oddechu, znakomite diminuenda) przyczyniają się do wypuklenia bardzo interesującej i poważnej interpretacyi, dającej najlepsze świadectwo kwalifikacyi młodego dyrygenta Dymitra Kotka. Wrażenie potęgowała dyscyplina i porządek oraz barwność stroju narodowego. Przed tym chórem stoi otworem cały świat muzyczny. ha.

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI.

— „JUDASZ“ — KAZIMIERZA TETMAJERA. Dziś wchodzi na afisz poemat misteryjny Kazimierza Przerwy-Tetmajera „Judasz“. Jest to środkowe ogniwo niewykonanej dotąd trylogii: Mojżesz, Judasz, Antychryst“, w której znakomity poeta pragnął zobrazować odwieczne zmaganie się pierwiastku Dobra ze Złem. Fabułę wysnuł poeta samodzielnie z ewangelii, dając zdradzie Judasza motyw erotyczny. Inscenizacya podkreśla specyalny charakter poematu, rozgrywając go w jednej syntetycznej dekoracyi i rozplanowując przestrzeń sceniczną na dwie strony: prawą zbawienia i lewą zatraty. Inscenizacya jest pomysłem reż. Piekarskiego, który wykona też rolę tytułową. Partnerką jego w roli Szalonej będzie p. Buczyńska. Para ta wykonała role te swego czasu w „Reducie“ warszawskiej. Resztę postaci kreują pp.: Łęczycka, Śniadecka, Brandt Knobelsdorf; Leliwa, Modrzewski, Sawicki, Zawistowski i i. Muzyczna ilustracya układu p. K. Mayerholda.

— Z BAGATELI. Dotychczasowe zainteresowanie sztuką Savoira i Nosiera „Sonata Kreutzerowska“ wykazuje, że ta nowość o sławie światowej ukształtowała się również w krakowskiej Bagateli jako jeden z poważniejszych sukcesów repertuaru. „Sonata Kreutzerowska“ graną będzie aż do poniedziałku 20 bm. włącznie. W sobotę o godzinie 4 po południu po cenach zniżonych wyborna farsa amerykańska, która stale zapełnia widownię publicznością, spragnioną beztroskiego śmiechu. W niedzielę o godzinie 4 popołudniu po raz pierwszy po cenach zniżonych interesująca sztuka Urwancewa „Zwierzątko“ z pp. Relewicz-Ziembińską, Sznage-Andruszewską, Barwińską Zofią, Turskim, Wesołowskim, Ziembińskim w głównych rolach.

— OPERETKA NOWOŚCI, RAJSKA. „Słodki kawaler“ cieszący się niebywałem powodzeniem, grany będzie codziennie a w niedzielę 2 razy, popołudniu po cenach zniżonych i wieczór po cenach zwyklych. W przygotowaniu prześliczna operetka Kolla, grana we Wiedniu 300 razy z rzędu „Trzy stare pudła“. W głównych rolach pp. Kramerówna Czernekówna i Czerniawska.

— KONCERT JACQUES THIBAUD'A odbędzie się w Krakowie dnia 20 bm. po sukcesach, jakie odnosił znakomity artysta w Warszawie. Gra Thibauda błyszczy i grzeje. To nie obojętna elegancya Sarasatiego ani marmurowy, akademicki chód Saureta — nie! Z gry jego przemawia sam żywy duch muzyki w skończonej wirtuozowskiej formie. Thibaud jest skrzypkiem par excellence tego szlachetnego a rzadkiego typu: wirtuozów-poetów.

— JACQUES THIBAUD, słynny skrzypek francuski, który w ubiegły czwartek entuzyastycznie przyjęty został w Warszawie, wystąpi w naszem mieście w poniedziałek, 20 bm. Akompaniować będzie dr E. Steinberger na fortepianie koncertowym Steiwaya ze składu fortepianów W. Bolońskiego (ul. św. Anny 3).

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO.

Sobota: „Judasz“.

Niedziela: pop. „Szklana góra“; wiecz. „Judasz“.

BAGATELA

Sobota: pop. „Pragnę potomka“; wiecz. „Sonata Kreutzerowska“.

Niedziela: pop. „Zwierzątko“; wiecz. „Sonata Kreutzerowska“.

OPERETKA NOWOŚCI

Sobota: „Słodki kawaler“.

Niedziela: pop. „Słodki kawaler“; wiecz. „Słodki kawaler“.

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH

WARSZAWA: „Dwa światy“.

NOWOŚCI: Harold Lloyd w 6-cio aktowej komedyi p. t. „Doktor Jack“.

UCIECHA: „Czarna Lu“ (Na paryskim bruku). Obraz z Polą Negri w roli gł. Ponadto Dwuaktowa komedya i rewia mód.

SZTUKA: Pat i Patachon w wesołej komedyi „Golce i Skarby“.

REDUTA: „Zamaskowani Cowboye“. Sensacyjny dramat ameryk. w 8-miu aktach. Ponadto dwuaktowa komedya.

WANDA: „Maciste niezwyciężony“: Sensacyjny obraz z Heleną Fangro w roli głównej.

Z sali sądowej.

DZIŚ OGŁOSZONY BĘDZIE WYROK W SPRAWIE OFICERÓW 4 P. S. P.

Wczoraj, w czwartym dniu tajnej rozprawy w krakowskim sądzie wojskowym przeciw pułk. Witwickiemu, majorowi Biernackiemu i por. Doberskiemu, trybunał przesłuchał resztę świadków, samych oficerów z 4 p. s. p. Popołudniu nastąpiły wywody prok. ppułk. Cięciela oraz obrońców adw. dra Woźnikowskiego i dra Sapeckiego, poczem przewodniczący zapowiedział, że wyrok ogłoszony będzie w dniu dzisiejszym.

SKAZANIE NOŻOWCA

Wczoraj w sądzie okręgowym karnym odbyła się rozprawa przeciw 23-letniemu Stanisałwowi Kocołowi który napadł w Psarach w pow. chrzanowskim na wiejskie Kółko oświatowe i razem ze swoimi zwolennikami poranił ciężko nożem 6 osób. Po przeprowadzonej rozprawie trybunał skazał Kocoła na 3 lata ciężkiego więzienia. Przewodniczył sso. Jura, oskarżał prok. Wołoszczuk; Kocoł nie miał obrońcy.

O KRADZIEŻE KOLEJOWE

W dniu 22 stycznia br. przyaresztowano w pociągu kilka osób a to Tschanhera, Lichta, braci Gottreichów, M. Klembergera i Golankową pod zarzutem kradzieży kolejowej na szkodę niejakiego Brody. Przy aresztowanych znaleziono również szereg przedmiotów, z których posiadania nie mogli się wytłumaczyć. Ze względu na to, iż w tym czasie przyaresztowano szajkę złodziei kolejowych, padło i na oskarżonych podejrzenie, że należą do szajki.

Wczoraj odbyła się przed sędzią s. okr. Lizakiem czwarta z rzędu rozprawa przeciw oskarżonym. Po przeprowadzonej rozprawie sędzia skazał Dawida Gottreicha za przekroczenie kradzieży na 3 mies. aresztu, zaś drugiego Gottreicha na 3 mies. aresztu za włóczęgostwo, a resztę oskarżonych uwolnił od winy i kary. Bronili: Golankową adw. dr Dunkelblum, M. Kleinbergera adw. dr Schwarzbart. Pozostali oskarżeni nie mieli obrońców.

Przegląd gospodarczy

AKCYE BANKU POLSKIEGO JAKO KAUCYE I WADYA. Min. skarbu wydało polecenie podwładnym kasom skarbowym, aby akcye Banku Polskiego przyjmowane były bez ograniczenia, jako kaucye i wydane zaopatrzone jedynie w cesye „in blanco“. Zarządzenie to ma na celu zwolnienie deponentów od kosztów dwukrotnej cesyi: raz rzecz skarbu państwa, drugi raz zaś przez skarb państwa na rzecz deponentów.

ZEZNANIA DLA PODATKU DOCHODOWEGO. Termin składania zeznań dla tego podatku został ustalony na 31 maja 1925 r. Minist. skarbu zapewniło jednak, że ze względu na to, iż nowela zmieniająca rozporządzenie prezydenta o bilansach złotowych w paragr. 36, 37 i 40 nie jest dotąd uchwalona przez Sejm oraz, iż wskutek tego przedsiębiorstwa niejednokrotnie niejednokrotnie nie mogą sporządzić jeszcze bilansów złotowych, będą przyznawane na podstawie indywidualnych należycie umotywowanych podań indywidualne odroczenia tego terminu.

Co do podatku majątkowego, to po definitywnym wymiarze tego podatku będzie mogło nastąpić podwyższenie względnie zniżenie procentowe wymiarów w obrębie każdego z trzech kontyngentów (rolnictwo — przemysł — inne).

PODWYŻSZENIE TARYF KOLEJOWYCH W najbliższym czasie nastąpi podwyższenie taryf kolejowych pasażerskich, a to o 25 procent, dla I klasy, zaś dla pociągów pasażerskich pospiesznych (o 30 procent). W zakresie taryf towarowych zamierzone jest podwyższenie stawek w najtańszej klasie towarowej G., na odległości ponad 100 kilometrów. Przygotowuje się obniżenie taryf węglowych, a to przez deklasyfikacyę z kl. C. do klasy F. W tych wurankach nie może być mowy o przyznaniu nawet tak skromnych zniżek taryf drzewnych, jakich domagał się ostatnio przemysł drzewny, a jakie już były właściwie przyrzeczone.

STAN GORZELNICTWA W POLSCE. Na terenie ziem polskich znajduje się czynnych 1,286 gorzelni, których produkcya mogłaby wynosić w normalnych warunkach około 800,000 hl. wynosi jednak faktycznie 825,000 hl.

Przemysł ten pracuje w niezdrowych warunkach, spowodowanych z jednej strony ograniczoną konsumcyą w kraju, z drugiej zaś niemożnością eksportu zagranicę.

KREDYT BUDOWLANY. Dotychczas Bank gospodarstwa krajowego udzielił spółdzielniom mieszkaniowym, komunom miejskim i osobom prywatnym, które już prowadzą roboty budowlane kredytu w ramach do 50 proc. kosztorysu pobierając od osób prywatnych 14 proc. w stosunku rocznym, zaś od spółdzielni i samorządów miejskich — 12 proc.

Ogółem do tej chwili udzielono kredytów na sumę przeszło 6 milj. złotych.

Akcye bankowe, handlowe i przem.

	Transakcye	
	17 IV.	16 IV.
Polski Bank Przem. I-VII	0·32	—
Bank Hipoteczny	0·52	—
Bank Małopolski	0·28	—
Ziemski Bank Kredyt.	0·14	0·14
Powszechny Bank Kred.	—	—
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	10·25—10·40	10·00
Polskie Tow. Handl.	0·25—0·27	0·27
Handl. Sp. akc. „Impex"	—	—
Pharma"Mag. Jawornicki"	0·65	—
Tow. han. Bracia Rolniccy	—	—
„Polski Głob"	—	—
Żegluga Polska	—	—
Zieleniewski I—IV	11·20—11·25	11·20—11·25
H. Cegielski, Poznań	0·55	0·55—0·56
Parowozy I—V.	0·67—0·68	0·68
„Automobiler" fabr. samoch.	—	—
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejowskie Zakł. G. A.	—	—
„[illegible]nia" żel.	0·58	—
Za[illegible] amunic. „Pocisk"	1·20	—
„C[illegible]" fabryka cementu	[illegible]15—17·25	17·75—17·60
S[illegible]kie Zak. Gór. S.A.	[illegible]—3·75	—
[illegible] Tow. dla prz. gór.	1·25	—
[illegible]nafta	—	—
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	—	—
„Olnas" T. A.	—	—
„Starg" Przem. drzewny	—	—
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat kessyn. Kraków	—	—
Fabr. przet. tł. w Trzebini	—	0·28
„Azot" I—IV.	0·28	—
„Agrochemia"	—	—
„Spiritus" Przemysł spiryt.	0·60—0·62	—
Fabr. cukru w Chodorowie	—	—
Cukrownia Chybie I.	4·75	—
A. Piasecki	1·60—1·70	1·65
Fabr. porcel. w Ćmielowie	[illegible]46—0·47	0·47
Młyn[illegible] w Sieraczy I-IV	0·20	—
B. W. Niemojewski	—	0·61
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

Dwie konferencye u prem. Grabskiego w sprawie strejku rolnego.

Strejk rolny zwolna wygasa. — Strejk nie wpłynie na stan zasiewów.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 17. 4 Sin. Premier Grabski odbył dziś dwie odrębne konferencye w sprawie strejku rolnego. Naprzód przyjął przedstawicieli ziemian z senatorem Steckim na czele, następnie zaś posłów **Kwapińskiego i Barlickiego** z PPS. Konferencye miały charakter informacyjny. Żadne próby w celu ugodowego załatwienia sprawy na konferencyach nie były omawiane.

Warszawa, 17. 4 Sin. Urzędowo komunikują, że strejk rolny jest w stadyum wygasania. Na Pomorzu w województwach lubelskiem i białostockiem strejkuje około 2 tysiące robotników rolnych. W województwie łódzkiem strejk dalej trwa, podobnie jak w województwie warszawskiem, gdzie w 184 folwarkach strejkuje około 3.00 robotników. Ze względu na nieliczną ilość strejkujących strejk nie będzie miał ujemnych wpływów na stan wiosennych zasiewów w kraju.

Szczegóły katastrofalnego pożaru miasteczka Ryki

Tragiczny wypadek delegata komitetu ratunkowego z Warszawy.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 17. 4 Sin. Odnośnie do podanej wczoraj wiadomości o katastrofalnym pożarze miasteczka Ryki w powiecie garwolińskim należy dodać, że wszystkie spalone domy w liczbie 257 były niezabezpieczone. Przed trzema laty uległo miasteczko również pożarowi, a dopiero niedawno zostały domy odbudowane po ówczesnym pożarze. Obecnie znowu uległy spaleniu.

W Warszawie powstał, jak wczoraj doniosłem, komitet dla niesienia pomocy pogorzelcom. Delegat tego komitetu p. Dawid Kascher, który wiózł z Warszawy dla pogorzelców samochodem odzież, bieliznę i prowiant, uległ w drodze nieszczęśliwemu wypadkowi. Nie zauważywszy nienowicie rozpiętego w poprzek drogi drutu, został przy najechaniu na drut wyrzucony z samochodu i tak silnie poraniony, że w ciężkim stanie odwieziono go do szpitala.

Także ludność okolicznych miast i osiedli rozpoczęła akcyę ratunkową dla pogorzelców.

Opłata za paszporty nie będzie ponownie podwyższona

Już i teraz nikt zagranicę nie będzie mógł wyjechać.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 17. 4. (Sin) Odnośnie do obiegających pogłosek jakoby opłata za paszporty miała być podniesioną do 750 zł, a ulgowych do 50 względnie 250 złotych — Komunikują urzędowo, że pogłoski te są nieprawdziwe.

Giełda warszawska z dnia 17 b. m. (PAT) Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 5·17 — bony złote ——— pożyczka złota 81 milionówka —— pożyczka dolarowa 3.54

Czeki: Belgia tranz. 26·15— Holandya tranz. 207·10 Londyn tranz. 2481 Nowy Jork tranz. 517 — Paryż tranz. 2[illegible]90 Praga tranz 15·41 — Szwajcarya tranz. 100·21 Wiedeń tranz. 7·30 Włochy tranz. 21·32

Giełda warszawska z dnia 17 b. m. (PAT) **akcye.** Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków 0·27— Bank Przemysłowy Lwów 0·32 Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 10·50 Puls 0·45——— Wild 0·24 —— Cukier Warszawa 3·38 ——— Cegielski 0·55 ——— Graus 1·85 Parowozy 0·67 ——— Zawiercie 18·00 Żegluga 0·27 Polska nafta 0·50 Siła i Światło 0·35 —— Chmielów 0·55 Starachowice 2·67 ——— Pocisk 1·32— Zieleniewski 11·25 Żyrardów 10·50 Chodorów 41[illegible]

Lwów, 17. 4 PAT. Bank przem. 0.29—0.31, browary 8.25, Chodorów 4.10, Chybi 4.80, Gazolina 1.85—1.80, Niemojowski 0.59, Ojkos 2.35—2.40, Parowozy 0.68, Pezet 0.30—0.30 i pół, tow. bud. 0.62, Rakszawa 1.80, Sole 3.60, Zieleniewski 11.20—11.25.

Giełda wiedeńska z dnia 17 b. m. (PAT) **Dewizy.** Amsterdam 28335 Zagrzeb i Belgrad 11[illegible] Berlin 16874 Bruksela 3654 Budapeszt 9815 Bukareszt 3321 Chrystiania 11400 Kopenhaga 13120 Londyn [illegible] Madryt 10110 Medyolan 2905 Nowy Jork 70955 Paryż 3677 Praga 2105 Sofia 516 Sztokholm 19120 Warszawa 13615—13660 Zurych 137— Dolary 70740 Belgijskie 3570 bułgarskie 495 duńskie 3352 marki niemieckie 3025 angielskie 28170 francuskie 2612 holenderskie 1139 włoskie 2910 jugosłowiańskie 114[illegible] norweskie 11200 polskie 13560— 13660 rumuńskie 25 szwedzkie 19050 szwajcarskie 13050 hiszpańskie 9950 czeskie 2139 węgierskie 9806 tureckie 348·—

[illegible] kor. 3·3 [illegible] 3·05 [illegible] 169— austr. zakł. kred. [illegible] 380 [illegible] 48·2 Alp[illegible]

Zurych, 17. 4 PAT. Paryż 27,10. Londyn 24.76 i pół, Nowy Jork 5.17 i pół, Włochy 21.27, Berlin 1.231, Wiedeń 72.85, Praga 15.35 i pół, Warszawa 99.50, Tendencya spokojna.

—o-o—

ULGI CELNE DLA TOWARÓW WĘGIERSKICH. Lista towarów węgierskich, które korzystać będą ze zniżek celnych przy przywozie do Polski w myśl zawartego ostatnio traktatu, obejmuje ryby, salami i paprykę.

Z dziedziny wynalazków.

Nowa turbina wodna

W ciągu ostatnich kilku miesięcy dokonano w politechnice wiedeńskiej szeregu prób z modelami nowej turbiny wodnej, wynalezionej przez inżyniera wiedeńskiego, Edwarda Suessa, wnuka słynnego geologa i b. prezesa wiedeńskiej Akademii nauk.

Próby powyższe dały wynik tak pomyślny, że postanowiono obecnie zbudować turbinę taką wielkich rozmiarów i umieścić ją w łożysku Dunaju dla wytwarzania prądu elektrycznego.

Turbina Suessa składa się ze stożkowatego lejka blaszanego, w którym umieszczona jest czteroramienna śmiga. Turbinę zanurza się zupełnie w rzece tak, że węższy jej otwór sterczy przeciwko prądowi. Woda więc prądu rzecznego wtłacza się do lejka przez otwór węższy, a opuszcza lejek przez otwór szerszy. Wskutek tego szybkość jej zmniejsza się wewnątrz lejka, co znów wywołuje ze strony mas wody rzecznej otaczających lejek, działanie ssące, zwiększające napór wody na śmigę do tego stopnia, że śmiga obraca się z szybkością, umożliwiającą wytwarzanie prądu elektrycznego.

Jak wiadomo do wytwarzania prądu elektrycznego przez turbiny wodne potrzeba było dotychczas wielkich, gwałtownych spadków wody, osiąganych bądź to przez kopanie kanałów turbinowych przy istniejących wodospadach, bądź też przy sztucznie wytworzonych gwałtownych spadkach wód, na rzekach zaś szerokich o małym spadku wody, urządzenie instalacyi turbinowych pociągnęłoby za sobą ogromne koszty.

„Wynalazek Suessa — pisze „Neues Wiener Journal" — umożliwia zatem wyzyskanie wielkich rzek dla osiągnięcia energii, bez przeszkadzania żegludze. Należy przytem zaznaczyć że energia otrzymana za pomocą tej turbiny wodnej jest znacznie tańsza w stosunku do konia parowego, niż energia osiągnięta za pomocą węgla lub wodospadów".

O ile więc próby z nową turbiną, które mają być rozpoczęte jeszcze w ciągu bieżącego miesiąca, wydadzą rezultaty spodziewane, to ludzkość osiągnie nowy, tani sposób wytwarzania prądu elektrycznego.

PRZEWODNIK HANDLOWY.

Artykuły apteczne

DROGUERYA
EDMUNDA KURTZ Kraków Wolnica 5
poleca artykuły apteczne i toaletowe po cenach przystępnych.

Nowy Zarząd dragueryi
przy ul. Zwierzynieckiej 4
poleca artykuły apteczne i toaletowe po cenach nader przystępnych

Elektrotechnika

„LUX"
Kraków pl. Dominikański 2
Urządzenia elektr.
Wszelkie naprawy
Sprzedaż materyałów
Porady i kosztorysy bezpłatnie.
Telefon Nr. 3335.

FORTEPIANY

FORTEPIANY PIANINA FISHARMONIE
Skład
HELENA SMOLARSKA
Kraków
Szewska 9. Tel. 4365
Sprzedaż na raty do 10 miesięcy.
Wybór olbrzymi

Artykuły gospod.

Urządzenia kuchenne, domowe i różne nowości
A. SATTLER
GERTRUDY 34.
Tel. 4162. Tel. 4162.

Galanterya

Samuel Rosenblum
Kraków, Miodowa 1.
Hurtownia towarów galant., stalowych, bižuteryjnych, skórkowych oraz wielki wybór lasek.

Radio

RADJOSWIAT
Kraków, Grodzka 32
Wszystko na składzie po najtańszych cenach.

Szkło

Pierwsza małop. fabryka zwierciadeł i szlifiernia szkła Sp. z ogr. odp. Kraków Grodzka 60, Tel. 4078 i 4275, poleca szyby i lustra szlifowane po cenach przystępnych

Spedycya

Cracovia Sp. transportowa Biuro spedycyjne ul. Grodzka 60. Tel. 4078.

S. Sattler, Kraków
Stradom 16.
Wyroby metalowe, stalowe emal., nożownicze. Artykuły dla gosp. domowego

Węgle

Węgiel śląski, krajowy i dąbrowiecki dostarcza wagonowe
POLSKA SP. WĘGLOWA,
ul. Andrzeja Potockiego 3
Tel. 4075. Tel. 4075

DANCINGI DOMOWE
urządza światowej marki
GRAMOFON „His masters voice"
„GŁOS SWEGO PANA"

Gramofon ten najnowszej konstrukcyi (system RADIO z podkładką mikrofonową) uznany przez pierwszorzędnych znawców całego świata za najlepszy.
Wzorowa reprodukcya bez szmerów.
Wielki wybór płyt, również żydowskich i hebrajskich kantorów: ROZENBLATTA. KWARTINA. SIROTY.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Jeneralny reprezentant na Polskę:
JÓZEF WEKSLER
Kraków, Floryańska 25. Lwów, Sykstuska 2.

ZDOLNEGO EKSPEDYENTA z branży galanteryjno-modnej z dłuższą praktyką poszukuje **A. Wachsman, Krakowska 7.**

MŁODY POMOCNIK handlowy z branży żelaznej, obeznany w dziale szkła, porcelany i domowo-gospodarczym z b. dobremi świadectwami i z ukończonym kursem handlowym, poszukuje posady od zaraz.

Zgłoszenia pisemne przyjmuje Administracya „N. Dzien." pod „B".

NAUKA LITERATURY I JĘZYKA HEBRAJSKIEGO. W stow. „Beth Izrael" (Miodowa 17) urządzone będą hebrajskie kursy naukowe dla dorosłych, obejmujące naukę Biblii, Talmudu Midraszu oraz praktyczne ćwiczenia ustne i pisemne z zakresu języka hebrajskiego. Pierwsza lekcya Tnachu — 18 b. m. Zgłoszenia u p. Lazera (Miodowa 22). 815

BUCHALTER-BILANSISTA
pierwszorzędna siła z dwudziestokilkuletnią praktyką zagraniczną we wszystkich gałęziach handlu i przemysłu, zestawia bilanse, zakłada, prowadzi i kontroluje buchalteryę każdego systemu.
Łaskawe zgłoszenia pod „Ż. 7." do Administracyi N. Dzien.

Podróżującego
z branży bielizny poszukuje się. Oferty pisemne z podaniem referencyi przyjmuje **Szymon Eisenthal**, fabryka bielizny, Kraków Miodowa 3.

Wiosenne i letnie zagraniczne
suknie, bluzki, kasaki
i t. p. **w bardzo wielkim wyborze** poleca
Magazyn Nowości
Sp. z ogr. odp.
Kraków, ul. Floryańska 28
O niskości cen prosimy się przekonać bez obowiązku kupna.

Drobne ogłoszenia

Szczotki pendzle, farby, lakiery pasty do podłóg i obuwia, wycieraczki kokosowe, mydła, deszczułki do krzeseł, wyroby powroźnicze, biczyska tryfestyńskie oraz artykuły gospodarcze poleca Berger, Kraków, plac Szczepański 9

PŁASZCZE GUMOWE
i impregnowane we wszelkich rodzajach.
KURTKI SKÓRZANE
nappa od najtańszych do najlepszych.
RĘKAWICZKI SKÓRKOWE
damskie, męskie i dziecięce w bardzo wielkim wyborze poleca:
A. BROSS
Kraków, Floryańska L. 44.
Narożnik obok Bramy Floryańskiej. 114

BERNARD GRESCHLER
hurtownia wyrobów żelaznych i stalowych
Kraków, Grodzka 43
hurt. POLECA częściowo wszelkie artykuły do gospodarstwa domowego.
Wyłączna sprzedaż i fabr. skład
naczyń aluminiowych „STAHLMARK". 756

Adam Sudoł ur. w Kosowach pow. Kolbuszowa unieważnia zgubione dokumenty wojskowe.

Stenografii
polskiej lub niem.
wyucza w 20 lekcyach
FELICYA GOLDZWEIG
ul. Bocheńska 5, I. p.

Nadeszły
najnowsze materyały jedwabne i wełniane
na kostyumy, płaszcze suknie i kasaki
w wyrobach jak:
Kaska
Epingle
Rypsy
Otomany
Crepe marocaine
itp. w bardzo wielkim wyborze po niskich cenach.
Magazym Nowości
Sp. z ogr. odp.
Kraków **Floryańska 28**

ZDOLNY MŁODZIENIEC z działu galanteryjno-szpagatowego ze znajomością buchalteryi poszukuje posady. Zgłoszenia do Adm. N. Dziennika pod „Energiczny".

Nadeszły oryginalne
Pianina PETROFA
do najstarszego składu fortepianów
Z. RABA nast., Kraków, św. Anny 3.

Oryg. wózki dziecięce

„Brenabor" i „Premier"
z dużemi kołami na paskach poleca:
I. Botwin, Kraków, Floryańska 30

Ważne dla świata prawniczego i kupieckiego!
Właśnie ukazał się zbiór przepisów prawnych, odnoszących się do
WALORYZACYI
p. t. **WALORYZACYA** czyli przerachowanie zobowiązań prywatno-prawnych oraz publiczno-prawnych — ze wszystkimi odnośnymi przepisami — ze skorowidzem alfabetycznym. — Zebrał dla praktycznego użytku i wydał
Dr. Henryk Goldstern
Sędzia okręgowy
Cena 3 Zł.
Do nabycia we wszystkich księgarniach oraz w składzie głównym:
Księgarnia **A. J. Seidena w Tarnowie**

ZAMIANA LWÓW-KRAKÓW
Odnowione mieszkanie słoneczne złożone z pokoju i kuchni z piecem i kuchnią kaflową we Lwowie pragnę zamienić na takiesame lub za dopłatą na większe w Krakowie. Zgłoszenia pod „Zamiana 7" do Adm. N. Dz.

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA

TELEFON 279. **W KRAKOWIE, UL. ORZESZKOWEJ L. 7.** TELEFON 279.

Przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące — w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła wykonując takowe starannie, szybko i po cenach umiarkowanych.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Dr. Ign. Schwarzbart. Red. odp. Dawid Laser Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7